

Til Socialudvalget

20-04-2016

SFI-undersøgelse af sammenhængen mellem familiebaggrund og social marginalisering (orientering)

Sagsnr.
2016-0069890

Dokumentnr.
2016-0069890-5

Den 8. december 2015 udgav det nationale forskningscenter for velfærd, SFI en undersøgelse om sammenhængen mellem familiebaggrund og social marginalisering. Socialudvalget orienteres i det følgende om undersøgelsens resultater.

Sagsbehandler
Rosa Christine Mattsson

Baggrund

Det nationale forskningscenter for velfærd, SFI, har gennemført en undersøgelse, som havde til formål at belyse mønstre i social marginalisering og sammenhængen mellem forskellige dimensioner af social marginalisering i den danske befolkning. Undersøgelsen afdækker også samspillet mellem familiebaggrund og risikoen for social marginalisering.

Undersøgelsen er baseret på registerdata for ca. 4 millioner personer i den voksne befolkning i Danmark, samt på kvalitative interviews med 27 praktikere i den sociale sektor i fire danske kommuner.

Undersøgelsens resultater

Undersøgelsen viser, at cirka 14 pct. af alle voksne mænd og 10 pct. af alle voksne kvinder i deres hidtidige livsforløb er registreret på mindst én af risikoindikatorerne: psykisk sygdom, misbrug, hjemløshed eller fængselsophold.

Undersøgelsen viser også, at social marginalisering i ungdomsårene forringer både uddannelses- og beskæftigelseschancerne. De marginaliserede unge er markant dårligere uddannede end majoriteten af unge, og en stor del af de marginaliserede unge forlader skolesystemet tidligt. Langt de fleste af dem afslutter ikke en erhvervskompetencegivende uddannelse. Mens sandsynligheden for at få en erhvervskompetencegivende uddannelse for majoriteten af unge i høj grad afhænger af forældrenes uddannelse, viser undersøgelsen også, at hvis først unge med højtuddannede forældre rammes af alvorlige psykosociale problemer i ungdomsårene, falder deres chance for at få en kompetencegivende uddannelse betydeligt. Samtidig er de marginaliserede unge betydeligt dårligere stillet på arbejdsmarkedet sammenlignet med øvrige unge. Omkring halvdelen af de unge, der har haft sociale og psykiske problemer i ungdomsårene, er som 28-årige hverken i beskæftigelse eller under uddannelse.

De unges baggrund

For unge mellem 18 og 24 år har det som følge af tilgængelige registerdata været muligt at undersøge forældrenes rolle. Og det er blevet undersøgt, hvad der kendetegner marginaliserede unges familiebaggrund sammenholdt med andre unge.

Knap halvdelen af de udsatte unge har forældre, der er registreret med mindst en af de fire risikofaktorer. Modsat er det således lidt over halvdelen af de marginaliserede unge, hvis forældre ikke er registreret på nogle af disse risikoindikatorer. Endvidere har ca. halvdelen af de marginaliserede unge

Voksne

Bernstorffsgade 17
1577 København V

Telefon
4042 9621

E-mail
F08H@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683052

været anbragt eller modtaget øvrige sociale foranstaltninger i barndommen, mens den anden halvdel ikke har været anbragt eller modtaget øvrige sociale foranstaltninger.

Rapporten konkluderer, at de unge fra såkaldt ”almindelige” hjem senere kommer i kontakt med det sociale system, fordi de ikke kommer fra risiko-hjem og dermed ikke er synlige for systemet. Det understreges dog, at der godt kan være sociale problemer – som fx misbrug eller vold – i en familie, selvom det ikke er registreret i de offentlige systemer. Det kan derfor ikke konkluderes, at denne gruppe af socialt marginaliserede unge kommer fra velfungerende familier, men man kan konkludere, at de kommer fra en bredere og mindre entydig social baggrund.

Vejene ind i social marginalisering

Undersøgelsens resultater viser, at selvom unge fra udsatte familier er klart overrepræsenterede blandt udsatte unge, er social arv ikke så tydelig en mekanisme som hidtil antaget. Blandt de marginaliserede unge er der også en betydelig gruppe, der kommer fra det, vi bredt set kan karakterisere som ”middelklassen”. Det er unge, der fx bliver ramt af alvorlig psykisk sygdom eller udvikler misbrugsproblemer i løbet af ungdommen og i det tidlige voksenliv, uden der er stærke indikatorer fra deres familiebaggrund på, at de ville udvikle disse problemer.

Langt de fleste fra socialt marginaliserede familier bryder således med den såkaldte sociale arv. Dette er ifølge SFI en tydelig indikator på, at det sociale sikkerhedsnet i den danske velfærdsmodel virker. Men undersøgelsens resultater synliggør samtidig de multikomplekse problemstillinger, der præger udsatte unges familiebaggrund og udfordringer

Undersøgelsen peger især på to fokusområder i indsatsen for socialt udsatte unge:

1. Overgangsfasen fra barn til voksen: Mange af de marginaliserede unge fra de udsatte familier har været kendt i det sociale system siden barndommen, og mange har anbringelsessager. For disse unge er en væsentlig udfordring at sikre gode overgange fra børne- og ungeområdet til voksenområdet i det sociale system.
2. Komplekse veje ind i social marginalisering: En betydelig del af de udsatte unge fra mere ressourcestærke familier dukker først senere i ungdomsårene op i det sociale velfærdssystem, ligesom de ofte forbliver i skolesystemet i længere tid end de unge fra de mest udsatte familier. Det betyder, at det sociale og behandlingsmæssige system skal have øje for de forskellige veje ind i social marginalisering og være opmærksom på, at der er unge i risiko for marginalisering, som måske ikke umiddelbart er i kikkerten i det sociale system – det er nødvendigt for at sikre en tilstrækkelig tidlig indsats.

Socialforvaltningen arbejder med at styrke den helhedsorienterede og individfokuserede tilgang overfor socialt udsatte unge. Det sker bl.a. i Ungeprojektet for hjemløse unge. Ungeprojektet tager udgangspunkt i en grundig udredning af den enkelte og en tilpasset helhedsorienteret indsats. Udredningen forudsætter, at hver sagsbehandler i projektet kun arbejder med 20-25 unge ad gangen, for at de kan forstå de multikomplekse problemstillinger den unge har og tilpasse indsatsen derefter. I ungeprojektet

er der også fokus på job og uddannelse, som er en stor udfordring for udsatte unge.

Socialforvaltningens arbejder også med den helhedsorienterede og individuelle tilgang inden for børne- og ungeområdet. Tæt på Familien er en indsats for socialt udsatte unge mellem 13 og 18 år, der har til formål at styrke social mobilitet og styrke de unges muligheder for at leve et godt og selvstændigt liv med uddannelse, job og bolig. Tæt på Familien inddrager den unges familie og netværk og sammensætter skræddersyede og helhedsorienterede indsatser gennem koordineret samarbejde på tværs af myndighedsområdet, kommunale tilbud og lokale aktører. På det endnu mere forebyggende plan arbejder Socialforvaltningens gadeplansindsats Ny Start med uroskabende og kriminalitetstruede unge i alderen 12-25 år. Det er en helhedsorienteret indsats, som beskæftiger sig med den enkelte unges udfordringer, typisk indenfor familie, skolegang, beskæftigelse, kriminalitet og misbrug.

Undersøgelsen viser, at den helhedsorienterede og individuelle tilgang til udsathed styrker indsatsen og giver de bedste resultater for den enkelte borger. Derfor bør Socialforvaltningen fortsætte og styrke denne type af indsatser.

Undersøgelsen kan findes her:

https://pure.sfi.dk/ws/files/393386/1541_Familiebaggrund_og_social_marginalisering_i_Danmark.pdf